

Medvednički mlinovi

Obilne vode brzih medvedničkih potoka idealne su za pokretanje mlinskih kola, pa je mlinova, odnosno vodenica, bilo na gotovo svakom većem potoku. U njima se uglavnom mljelo žito i koštice uljarica, ali su na vodeni pogon radile i pilane, suknare, mlinovi za usitnjavanje sirovine za izradu papira i kamenine.

Žitni su mlinovi imali veliku gospodarsku vrijednost, pa su zbog prava na mlinarenje na medvedničkim potocima izbijali žestoki sukobi između Gradeca i Kaptola. Potkraj 14. stoljeća donesena je posebna uredba kojom je utvrđeno tko, gdje i kako smije graditi mlinove. Naknada koju su seljaci plaćali mlinaru zvala se mlinšica i nije se plaćala u novcu, nego u brašnu: od 10 kg brašna, 1 kg ostajao je mlinaru. Siromašni seljaci najčešće nisu plaćali mlinšicu, nego su, dok im se mljelo žito, radili na mlinarevu polju.

Mlinarski se zanat podno Medvednice potpuno ugasio šezdesetih godina 20. stoljeća, a većina vodenica prepuštena je propadanju. Ugasli mlinarski zanat ostao je sačuvan u nazivima podsljemenskog naselja Mlinovi i Mlinarske ulice. Tek se posljednjih desetak godina neki medvednički mlinovi ponovno obnavljaju i dobivaju svoje mjesto kao važni elementi kulturno-povijesnog identiteta Parka prirode.

Na gračanskom potoku Ribnjaku nekada je, prema predaji, bilo 13 mlinova, a danas je ostao samo jedan – mlin Gračanski ribnjak, zaštićen kao spomenik kulture. Na tom se mjestu mljelo još od 1773. godine, a današnji je mlin najvjerojatnije izgrađen u drugoj polovici 19. stoljeća. I danas se u njemu melje žito za potrebe obitelji Banić, ali i za užitak brojnih posjetitelja.

Potoci istočne Medvednice opskrbljivali su vodom mnogobrojne mlinove. Prema pričama mještana, na potoku Bidrovec nekada je bilo deset mlinova, koji su stradali u velikoj poplavi 1953. godine. Mlin Ferenčak najstariji je očuvani mlin u markuševačkom kraju. Na ušću potoka Bidrovec u Trnavu nalazi se i dražesni, nedavno potpuno obnovljeni mlin Ročić. Na potoku Lipa, koji teče kroz Čučerje, nekada je navodno bilo čak jedanaest mlinova. Nažalost, danas više nijedan nije u funkciji, ali još se može vidjeti nekoliko njihovih slikovitih drvenih kućica koje kriju zaustavljeno mlinsko kamenje. Na potoku Vukov dol nekada je bilo deset vodenica, koje od druge polovice 20. stoljeća dijele sudbinu većine medvedničkih mlinova. Oko zaštite i obnove drvenih i kamenih vodenica na području Planine Gornje angažirana je udruga „Planinska družina“. Obnovljena su dva mlina: kameni Tarandekov melin i betonski Boscev melin, a obnavlja se i drveni Babićev melin.

Prema sjećanjima mještana, na potoku Dubravica u zapadnom dijelu Medvednice nekada je bilo čak sedam mlinova. Danas je sačuvan mali zidani mlin izgrađen u 19. stoljeću kao zadružni mlin obitelji Coljak.

Na sjevernoj strani Medvednice, u Donjoj Stubici, nalazi se obnovljeni Majsecov mlin, u kojem se ponovno melju zrna starih sorti kukuruza.

Gračanski ribnjak ili Banićev mlin
Miljenko Gregl, 2004. / MGZ

Mlin Gospodarić u Mlinovima
Marijan Szabo, 1963. / MGZ

Mlin u Šestinama
Foto Corso, 1943. / MGZ

Mlin na Gornjem Vrapču
Josip Kokalj, oko 1902. / MGZ

Mlin Ročić na Bidrovcu
Radoslav Karleuša, 2009. / MGZ